

2.4. INTRODUCCIÓ A LA IL·LUMINACIÓ

Es pot sortir a escena sense maquillatge, sense colors i fins i tot sense vestuari però és del tot impossible pensar en un espectacle sense la presència de llum, artificial o natural.

Parlar d'il·luminació també resulta agosarat perquè depenent dels recursos del lloc a on representem la nostra obra, tindrem més i millors equips, però independentment d'això si que podem orientar el nostre espectacle amb un tipus d'il·luminació o una altre. Així mateix si tenim la sort de comptar amb un teatre per poder representar la nostra obra segurament que el tècnic de llums ens ajudarà a planificar la il·luminació. L'interès pel color tant dels pintors com dels psicòlegs ens han fet adonar que els colors afecten a les persones i aquestes reaccionen amb sensacions, amb emocions. Responem i actuem d'acord amb l'estímul que ens proporciona el color que contemplem. I associem inevitablement els colors a idees o a conceptes culturals, a records...Els occidentals associem el negre a la mort i al dol i en canvi a l'Índia el color del dol és el blanc. Qualsevol taca vermella ens recorda instintivament la sang, tant és així que al Japó quan l'actor ha d'interpretar una acció violenta surt a escena amb un mocador vermell per a que els espectadors associïn idees. El vermell també té una àmplia relació amb temes de caràcter amorós o sentimental i sexual. El groc amb la calor i la vida, els blaus i verds amb aigua i humitat...i així aniríem completant la llista. La significació d'un color pot variar segons el país, la cultura o la tradició. Quan pensem en el joc de llums per al nostre espectacle haurem de tenir en compte aquestes significacions culturals.

Pot ser un bon moment per a introduir aquí la **teoria del color** explicada a l'aula i potser seria molt més entenedora perquè podríem jugar amb els focus de llum primàries i fer les barreges per aconseguir les secundaries.

COLORS LLUM PRIMARIS: VIOLETA VERD I VERMELL

COLORS LLUM SECUNDARIS: MAGENTA GROC I CIAN

Llum vermella + llum verda: llum groga

Llum vermella + llum violeta: llum magenta

Llum violeta + llum verda: llum cian

Amb els colors llum podem aconseguir tantes variacions com amb els colors pigment, ja sigui per síntesi substractiva: treure llum, com per síntesi additiva: afegir llum.

La suma dels colors llum primaris = blanc. Ho aconseguirem si utilitzem els tres colors, a parts iguals, i els projectem, des de diversos focus, sobre una mateixa zona de l'escenari que presenti una superfície blanca, com seria el cas d'un ciclorama. (3).

La suma dels colors complementaris llum = blanc. També podem parlar dels colors càlids i els colors freds. Els càlids són els que donen sensació de calor i majoritàriament són els grocs, taronges, vermells i magentes. Els colors freds són els que donen sensació de fred, humitat o mullat i són els verds, els blaus i els violetes. A l'hora d'escollir els colors per a cada escenografia haurem de tenir en compte per exemple que a l'Àfrica dominaran els colors càlids i que a la Xina els colors vermells contenen una simbologia relacionada amb l'oferiment de regals.

També es poden utilitzar filtres o plantilles que distorsionen els focus de llum, com per exemple plantilles de formes dibuixades de fulles o vegetació fent la projecció de la llum com amb fragments o posant filtres de paper cel·lofana per emmascarar el color del focus aconseguint uns altres efectes. Es tracta de pintar amb llums. Compte! Perquè les altes temperatures del focus poden arribar a fondre aquests papers si estan massa temps il·luminats. Una alternativa són els acetats de

polycarbonat preparats per a suportar les altes temperatures que generen els focus. Les marques més utilitzades són les "Lee i Rosco" amb un ampli catàleg de filtres càlids i freds. El número 56 de la gamma "efectes especials" es mostra molt apropiat per a espectacles musicals. Existeixen publicacions que aconsellen sobre l'ús d'aquests filtres, com per exemple el manual "Il·luminació" de Juan Carlos Moreno. Però l'il·luminador ha de ser capaç de tenir en compte l'hora del dia, l'estació, el mes de l'any, la geografia o d'altres aspectes per a il·luminar l'escena que toca.

Tanmateix, el disseny de la il·luminació depèn en gran part de les formes, volums, textures i els colors dels objectes a il·luminar, que han fet l'escenògraf, el dissenyador de vestuari i el maquillador. Moltes vegades l'escenografia i la il·luminació es preparen per separat i després sorgeixen les sorpreses, el millor és planificar-les abans de l'espectacle i provar com afectarà la il·luminació damunt de l'escenari i així poder fer els canvis oportuns.

També hem de parlar aquí de la nostra concepció del món occidental en el que vivim: l'espectador occidental llegeix l'espectacle de la mateixa manera que llegeix un text: d'esquerra a dreta. En conseqüència un actor molt il·luminat des del costat esquerra adquireix moviment, harmonia, dinamisme; mentre que si és il·luminat des de la dreta el seu moviment semblarà aturat, sense prou impuls...

Quan pensem en la llum hem de tenir en compte, la qualitat, el color, la quantitat i l'emplaçament.

La llum ha d'estar harmonitzada i abans de treure un efecte se n'introduirà un altre. L'escenari no ha de quedar mai a les fosques per un canvi de llum. Una il·luminació obscura resultarà negativa, per tant, si es necessita un ambient nocturn, s'alleugerirà la intensitat de la llum sense arribar a anular la silueta expressiva de l'intèrpret.

(FITXA 4 per a treballar a l'aula).

2.4.1. Consells útils

Finalment donarem alguns consells generals en quant a la il·luminació que poden resultar d'utilitat:

1. Prevenir les taques de llum en el decorat
2. No deixar a les fosques una escena per canvis de llum
3. Evitar fugites de llum pels laterals dels reflectors.

4. Situar bé els llums per a que la il·luminació no entri en el pati de butaques (la platea) i deixi a fosques als espectadors.
5. Utilitzar filtres en funció dels colors i les textures dels decorats.
6. Mantenir il·luminat al grup de ballarins o actors.
7. El tècnic de llum haurà d'anar guiat per un esquema que senyali els efectes així com les entrades i sortides de llum. (FITXA 11 per al tècnic de llums).

Per a establir un sistema d'il·luminació bàsic si no es té una gran infraestructura són l'ambre, el blanc i el rosa pàl·lid. Podríem complicar molt més el tema de la il·luminació i parlar molt més sobre els tipus d'il·luminació, d'on ha de sortir el focus de llum, els tipus de focus...però hem de ser pràctics i només oferir aquí unes nocions bàsiques sobre llum per tal d'economitzar recursos, hem de fer moltes coses i amb poc temps i mitjans.

2.5. INTRODUCCIÓ AL VESTUARI-LA FEINA DEL DISSENYADOR

En el teatre s'interpreta la realitat, per això és art. A l'hora de fer o dissenyar els vestits dels personatges n'hi ha prou amb insinuar el que veritablement importa, allò que defineix a un personatge.

El vestuari ha d'estar en consonància amb allò que es representarà i amb l'escenografia. Disfressar-se no serà agafar roba de l'armari i improvisar un vestuari, sinó crear a partir de materials fungibles un vestuari que sigui prou resistent per a aguantar varies representacions però prou econòmic per a les nostres butxaques. Materials que els alumnes treballaran com a escultures i aprendran les dificultats i els avantatges de cadascun d'ells.

Quan parlem de materials farem un apartat especial per a la creació de vestuari però com en tot, no hi ha límit i la imaginació de cada professor/a haurà de jugar un paper important fent proves i pensant en materials alternatius. Es tracta de fer coses senzilles però de gran vistositat i prou fàcils per a que els nostres alumnes que no saben res de confecció puguin realitzar d'una manera autònoma per ells mateixos.